

Ulkomainonta vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa

Keskusvaalilautakunta 11.02.2025 § 6

Valmistelija Hallintosihteeri Leena Räsänen

Vaalilaissa ei ole suoranaisia määräyksiä vaalimainonnasta kunnan alueella, vaan kunta voi määrätä itse omistamiensa tai hallitsemiensa alueiden vaalimainospaikoista ja -ajoista.

Kuntaliitto ohjeistaa vaalimainonnasta yleiskirjeessään 9/2024 seuraavasti:

”Kunnalla ei ole lakisääteisiä velvollisuuksia vaalimainonnan järjestämisessä. Kunnallinen vaalimainontakäytäntö on perustunut kuntien keskusjärjestöjen suositukseen ja sitä on noudatettu 1970- luvulta lähtien. Perusteena suositukselle on aikanaan ollut vaalimainonnan yhdenmukaistamisen tarve, kaupunki- ja maisemakuvalliset syyt sekä ympäristön siisteys. Vaalimainonnasta on muodostunut perinne, jolla voidaan katsoa olevan edelleen tiedotusarvoa. Kansalaiset ovat tottuneet siihen, että vaalien yhteydessä käytetään tällaista mainontaa.

Kuntalaisten osallisuuden edistämiseen on kunnilla monia mahdollisuuksia. Osa niistä on lakisääteisiä kuntalaisten osallistumisoikeuksia, osa kuntien itsensä kehittämiä ja vapaaehtoisesti toteuttamia. Kunnat ovat perinteisesti tarjonneet puolueille ja valitsijayhdistyksille mahdollisuuden vaalien ehdokasjulistaiden esillepanoon niille varatuissa telineissä. Ensimmäisissä aluevaaleissa kunnat hyväksyivät erikseen aluevaalien ulkomainonnan toteutettavaksi keskitetysti kunnan hallinnassa olevilla alueilla. Suositeltavaa on toimia näin myös samanaikaisesti toteutettavissa kunta- ja aluevaaleissa.

Kunnalliseen vaalimainontaan liittyvät laillisuuskysymykset koskevat yleensä yhdenvertaisuusperiaatteen noudattamista eli tasapuolisuutta mainospaikkojen jaossa.

Ulkomainospaikkoja valittaessa on otettava huomioon vaalilain säännökset, jotka edellyttävät, että vaalimainoksia ei sijoiteta ennakoäänestys- tai äänestyspaikalle ja niiden läheisyyteen siten, että niiden voitaisiin katsoa vaikuttavan äänestäjien vaalivapauteen. Lähtökohtana voidaan pitää sitä, etteivät vaalimainokset näy vaalihuoneistoon taikka sen sisäänkäyntiin.

Vaalimainonnassa on lisäksi huomioitava järjestyslain (612/2003) 6 §:ssä ja tieliikennelain (729/2018) 73 §:ssä säädetyt kiellot. Yleistä järjestystä ja

turvallisuutta vaarantavan häikäisevän tai harhauttavan valon taikka liikenteenohjauslaitetta muistuttavan tai muuten turvallisuutta vaarantavan mainoksen käyttäminen on kielletty. Tielle tai sen välittömään läheisyyteen ei saa asettaa kilpeä, merkintää tai laitetta, joka voidaan sekoittaa liikenteenohjauslaitteeseen tai joka voi heikentää sen näkyvyyttä tai tehokkuutta, häikäistä tienkäyttäjiä tai häiritä heidän tarkkaavaisuuttaan. Poliisi tai se, jolla on oikeus asettaa liikenteenohjauslaite, voi poistaa lainvastaisesti asetetun laitteen.

Ulkomainonta kunnan luvanvaraisilla alueilla

Vaalien ulkomainonta alueilla, jotka ovat kunnan määräämisvallassa, suositetaan aloitettavaksi viikkoa ennen ennakkoäänestyksen alkua eli 26.3.2025 alkaen. Mainokset suositellaan poistettaviksi kunnan luvanvaraisilta alueilta viikon kuluessa vaalien päättymisestä.

Suositus koskee:

1. Kunnan vaalimainoskehikkojen sijoittelua kunnan omistuksessa ja hallinnassa olevilla alueilla sekä yksityisillä alueilla, joista kunta ja alueen omistaja tai haltija ovat erikseen sopineet.
2. Jos kunta ei käytä vaalimainoskehikkoja, kunnan määrittelemiä vaalimainontapaikkoja kunnan omistuksessa ja hallinnassa olevilla alueilla, kuten katualueilla.

Kunnan vaalimainoskehikkojen sijoittelussa kullekin ehdokkaita asettaneelle ryhmälle tulevan julistetilan sijainti, luettuna vasemmalta oikealle, tulisi määräytyä samassa järjestyksessä kuin ehdokaslistojen yhdistelmässä. Jotta tyhjiä mainospaikkoja ei jäisi, ehdokkaita asettaneilta ryhmiltä voidaan tiedustella, tulevatko he käyttämään mainospaikkoja ja edellyttää vastausta tiettyyn päivämäärään mennessä uhalla, että vaalimainospaikkoja ei heille varata. Ryhmiltä voidaan myös vaatia kirjallinen ilmoitus tai sitoumus vaalimainospaikkojen käyttämisestä. Edellä kuvattu menettely täyttää myös yhdenvertaisuusperiaatteen vaatimukset. Jos tyhjiä paikkoja kuitenkin jää, niitä voidaan käyttää yleiseen vaalitiedottamiseen.

Kuntien on syytä saattaa mainonnan aloittamisen ajankohta sekä vaalien ulkomainonnasta kunnassa vastaavien henkilöiden nimet ja yhteystiedot vaaleihin osallistuvien puolueiden, yhteislistojen ja valitsijayhdistysten tietoon. Esimerkiksi puolueiden kohdalla ilmoitus on syytä tehdä niiden paikallisosastoille.

Kunnan vaalimainospaikkojen maksullisuus

Vaalien ulkomainonnan järjestäminen kunnan omistuksessa ja hallinnassa olevilla alueilla on kunnan vapaasti järjestettävissä, joten kukin kunta ratkaisee paikallisista lähtökohdista vaalimainospaikkojen maksullisuuden. Maksullisuuteen vaikuttavat kustannusten suuruus, aiemmin omaksuttu käytäntö ja sen sujuvuus, palvelun taso, mainoskehikkojen laatu, kuka huolehtii vaalimainoskehikkojen pystytyksestä ja purkamisesta jne.

Olennaista on, että kaikki ehdokkaita asettaneet ryhmät voivat varata saman määrän mainospaikkoja, jos maksuja peritään, maksuilla katetaan määritellyt kunnalle aiheutuvat kustannukset ja maksut ovat samansuuruiset kaikille mainospaikoja varanneille ryhmille.

Kunta ei voi määrätä muiden kuin omistuksessaan ja hallinnassaan olevien alueiden vaalimainontapaikoista. Jos kunnan vaalimainoskehikkoja sijoitetaan myös yksityisille alueille, kunnan on saatava omistajan tai haltijan suostumus kehikkojen sijoittamiseen. Jos kunta ei käytä vaalimainoskehikkoja, sen tulisi kuitenkin määritellä vaalimainontapaikat määräysvallassaan olevilla alueilla.”

Liite Kuntaliiton yleiskirje 9/2024

Esittelijä Hallintosihteeri

Päätösesitys Esitetään kaupunginhallitukselle:

Määrätään vaalimainospaikoista seuraavasti:

- määrätään vaalimainospaikoiksi seuraavat kohteet:

- Härkätorin puisto
- Pattijoen S-Marketin alue
- Saloisten K-Marketin alue
- Ollinsaaren K-Marketin alue
- Vihannin Salen alue

- vaalimainostelineet taustalevyineen asetetaan em. paikoille kaupungin toimesta

- mainokset ohjeistetaan asentamaan telineisiin hyväksytyssä ehdokaslistajärjestyksessä

- mainonta voidaan aloittaa 26.3.2025

- mainostelineiden käytöstä ei peritä maksua

- puolueilta / valitsijayhdistykseltä vaaditaan kirjallinen sitoumus vaalimainospaikkojen käyttämisestä, sitoumus tulee tehdä

keskusvaalilautakunnan sihteerille 28.2.2025 mennessä

- jokaiselle sitoumuksen tehneelle puolueelle/valitsijayhdistykselle varataan mahdollisuus yhteen tauluun

Päätös Hyväksyi esityksen.

Kaupunginhallitus 17.02.2025 § 53

692/00.00.00/2024

Valmistelija Hallintosihteeri Leena Räsänen

Esittelijä Kaupunginjohtaja Mikkola-Riekkinen Leena

Päätösesitys Määrätään vaalimainospaikoista seuraavasti:

- määrätään vaalimainospaikoiksi seuraavat kohteet:

Härkätorin puisto

Pattijoen S-Marketin alue

Saloisten K-Marketin alue

Ollinsaaren K-Marketin alue

Vihannin Salen alue

- vaalimainostelineet taustalevyineen asetetaan em. paikoille kaupungin toimesta

- mainokset ohjeistetaan asentamaan telineisiin hyväksytyssä ehdokaslistajärjestyksessä

- mainonta voidaan aloittaa 26.3.2025

- mainostelineiden käytöstä ei peritä maksua

- puolueilta/valitsijayhdistykseltä vaaditaan kirjallinen sitoumus vaalimainospaikkojen käyttämisestä, sitoumus tulee tehdä keskusvaalilautakunnan sihteerille 28.2.2025 mennessä

- jokaiselle sitoumuksen tehneelle puolueelle/valitsijayhdistykselle varataan mahdollisuus yhteen tauluun.

Päätös Hyväksyi esityksen.

Merkittiin pöytäkirjaan, että hallintosihteeri Leena Räsänen esitteli asiaa kokouksessa.